

АДАПТИВНЕ НАВЧАННЯ ЯК ОЗНАКА СУЧАСНИХ ДИДАКТИЧНИХ СИСТЕМ

О. І. Ляшенко, докт. пед. наук

Широке впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес відкриває нові можливості підвищення результативності навчання, забезпечуючи водночас оптимальний темп навчання, відповідну глибину засвоєння змісту, адекватний рівень набуття компетентності. Системи навчання, націлені на врахування індивідуальних особливостей і здібностей здобувачів освіти в організації освітнього процесу, називаються адаптивними.

У найпростішому розумінні адаптивність тлумачиться як інтерактивний діалог, унаслідок якого освітній процес персоніфікується відповідно до рівня засвоєних знань і умінь та здібностей учнів. З часом з'явилися більш досконалі адаптивні системи навчання, у яких завдяки підвищенню «розумності» більш різнобічно враховуються індивідуальні особливості навчальної діяльності учнів. Такі дидактичні системи назвали інтелектуальними і вони нині набувають усе більшого поширення в освітній практиці.

Перевагами таких систем навчання є надання споживачам їх ширших можливостей щодо вільного вибору власної освітньої траєкторії й рівня оволодіння компетентністю, регулювання темпу навчання і строків засвоєння навчального матеріалу, планування самостійної та індивідуальної роботи над тією чи іншою темою. Крім того, в них передбачено диференціацію навчання залежно від рівня знань і вмінь учня та його пізнавального досвіду, індивідуальних особливостей сприйняття навчального матеріалу, здібностей до розв'язування завдань різної складності тощо. За таких умов відбувається перехід від найпростішого алгоритму вивчення одного й того ж навчального матеріалу всіма учнями до складного алгоритму генерування змісту й методів навчання, коли різні учні досягають запланованих результатів різними способами організації освітнього процесу, у різному темпі й на основі різних варіацій подавання навчального матеріалу.

Таким підходом передбачено:

- оцінювання готовності учня до набуття предметної компетентності відповідно до попереднього рівня знань і набутого ним досвіду, індивідуальних особливостей навчальної діяльності, глибини оволодіння компетентностями;
- вибір подальших кроків залежно від правильності виконання завдань;
- формування системи завдань для контролю знань і вмінь учнів;
- зіставлення набутих знань і компетентностей із запланованими очікуваними результатами;
- можливість доповнення форм і методів навчання та наявних інформаційних ресурсів новими інструментальними й методичними засобами.

Таким чином, адаптивне навчання – це така дидактична система набуття компетентності, яка враховує індивідуальні особливості в організації навчальної діяльності учнів, що надає їм можливість вибудувати власну освітню траєкторію, зважаючи на індивідуальний темп навчання, глибину

освоєння змісту й освітні потреби. Ефективність такого навчання значно підвищується за умов використання інформаційно-комунікативних технологій, що надає можливості для розширення індивідуалізації й диференціації освітнього процесу відповідно до когнітивних особливостей учнів.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ МОНІТОРИНГОВИХ СИСТЕМ ЯКОСТІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Т. О. Лукіна, докт. наук з держ. упр.

Феномен якості освіти є предметом численних наукових досліджень другої половини ХХ – початку ХХІ ст. Якість освіти розглядають як основний критерій ефективності функціонування системи освіти, відповідно моніторинг якості освіти є інструментом інформаційного забезпечення як самої системи освіти, так і системи управління освітою.

Організаційно-методичні засади моніторингових систем якості освіти, зокрема загальної середньої, являють собою певну сукупність теоретичних положень й умов, які визначають правила, принципи, алгоритми, методики забезпечення функціонування моніторингових систем якості загальної середньої освіти та проведення відповідних досліджень.

До організаційно-методичних засад моніторингових систем якості загальної середньої освіти відносимо такі їх складники:

– *концептуальні* – визначення концептуальних положень і обґрунтування моделей (морфологічної, структурно-функціональної) побудови системи моніторингу якості освіти на різних рівнях управління освітою; обґрунтування принципів функціонування системи моніторингу якості освіти;

– *нормативно-правові* – визначення суб'єктів моніторингу, їхнього правового статусу та їхніх повноважень; виокремлення об'єктів моніторингу; визначення порядку організації та проведення моніторингових досліджень якості загальної середньої освіти;

– *технологічні* – розроблення технології проведення моніторингу, зокрема визначення алгоритму організації та проведення моніторингу якості освіти; визначення та встановлення переліку показників і критеріїв оцінювання якості освіти; розроблення технології створення вимірникового інструментарію та забезпечення його валідності й надійності тощо; моделювання структури та змісту якості освіти як об'єкту вимірювання й оцінювання; прогнозування результатів якості загальної середньої освіти залежно від впливу зовнішніх і внутрішніх чинників впливу; розроблення алгоритмів виявлення освітніх проблем та проблем забезпечення якості освіти;

– *методичні* – розроблення методик створення валідних тестів, розроблення методики обчислення комплексних показників якості загальної середньої освіти на різних рівнях управління системою освіти; опис якості загальної середньої освіти на підґрунті переліку показників якості; науково-